

Чипрови са един от най-мощните и най-добре проучени български златарски центрове през средновековието. В наомагата на емигрантите чипровски работилници се съмествят възгледи от ислямското изкуство, готиката, ренесанса и накрая от барока. Чипровските златари се опират на традиционните технически умения на местното средновековно златарство.

През Възраждането се засилва естетическата функция на традиционните народни накоси, като това е свързано и с влиянието на формираната се градска култура. Приобщаване своето творчество към европейското изкуство, българските майстори се адаптират към местната потребителска среда и функционално преосмислят външните художествени влияния. Художествено-технологическото развитие на златарския занаят през Възраждането и засилват естетическа функция на традиционните народни накоси са една от важните предпоставки за изключително високите постижения при художествено оформлението на повечето златарски произведения от този период, които днес възприемаме като естетически ценности с непреходна стойност.

София е била един от най-развитите златарски центрове с множество църкви и манастири в нейните околности, наречени „Малка Света гора“. Няма друг златарски център, от който да са запазени толкова много обикновени

от XV - XIX век с надписи на български или на църковнославянски език. Издменията на софийските майстори са с подчертано многообразие на формите и украсата и са изключително ценни в художествено отношение. С усвоята си към специфичното в художественото мислене на българина, с ревностното следване на традиционните форми и украса софийските майстори-златари са допринесли извирелно много за развитието на народните художествени занаяти.

Среброто взима важно участие в декорирането и на различни оръжия през средновековието, което превръща оръжието в предмет не само с утилитарна, но и с художествена стойност. Използува се едновременно източната флорална и линеарна орнаментика с барокови елементи, като по този начин се постига един нов стил през XIX в., който става известен под името „български барок“. Най-често оръжейниците работят съвместно с майсторите-златари.

Съвременното българско златарство се представя от неговия брой бижутери, чието художествено равнище обаче е извирелно високо. Мощната бижутерска индустрия за съжаление задушава възможностите на речното златарство да се бори за оцеляване. Остава надеждата, че истинското изкуство все пак ще успее да спаси традицията, която ни е оставило миналото.

SILVERART

EUROPEAN HERITAGE & MODERN DESIGN

Culture 2000

ОБРАБОТКАТА НА СРЕБРО В БЪЛГАРИЯ ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕТО ДО ДНЕС

изложба

Варна, 20.07 - 20.08.2005

галерия бижуерия

Организира се от
Академия за българска цивилизация
в рамките на програмата
SILVERART - European heritage & Modern design
(2004 - 2005)

На протобългарите са били известни техниките на коването, клетения емайл, отливането и др., те са използвали антропоморфни, зооморфни, растителни и геометрични орнаменти.

Приемането на християнството в България през IX век дава силен тласък в развитието на обработката на благородни метали и предлага на това процъфтяващо изкуство необхватно богатство от теми, идеи и мотиви.

Основните, традиционно използвани дотогава техники (отливане, изковаване, украсяване с пунция и др.) се обогатяват с нови, дошли както от византийската и източната, така и от западноевропейската практика. Започват да се употребяват левярски модели, изучаване с матрица, разнообразни техники на позлатяване и посребряване, емайлиране, гравирание, гранулация, ажур, инкрустиране на стъклени детайли, на кехлибар, на шити скарлатини и полускъпоценни камъни и т.н.

Развитието на изкуството на обработката на сребро и другите благородни метали през средновековието в България е систематизирано в редица студии, албуми и др. на А. Миславков "Старото златарство в София" (С., 1987), на С. Георгиева "Българските средновековни накити" (1961), на Сн. Данчева-Благова "Български народни украшения" (1977) и "Златарството" (1972), на Ив. Сотиров "Чипровско златарско

Обработката на сребро и злато по българските земи има дълбоки корени - още в тракийската епоха, от които у нас са намерени уникални и богати сярковина, съхранени истински шемъвери на златарското изкуство.

Златарството е познато в България още от най-ранното средновековие. То се нарежда сред традиционните български занаяти и задоволява нуждите на различни слоеве от тогавашното общество от накити, амулети, предмети на бита, църковна утвар и др.

Съването на няколко културни традиции - древната тракийска (отличаваща се с високо технологично и художествено равнище), византийско-християнската (самата тя обединила, поради кръстопътното си разположение между Изтока и Запада, богат спектър от най-различни западни и източни традиции), славянската (усъвършенствана предимно в обработката на сребро, бронз и мед чрез техниката на филигран, гранулацията, клетения емайл и др., с употребата на много геометрически орнаментални мотиви) и прабългарската (с многоцветната си и богата източна орнаментика, носеща влиянието на иранската и други силни източни култури) - води до еkleктика, но и до богата симбиоза на стилове, техники и идеи, която ляга в основата на създаването на оригиналното българско средновековно изкуство.

школа" (2001), на П. Пунтев, М. Черкезова и др. "Българско народно изкуство. Украшения" (1979), на Д. Друмев "Златарско изкуство" (1976) и др., текстове от които изграждат и настоящия преглед на историята, видовете, използваните техники, идеи, стилове и мотиви в българското изкуство на обработката на сребро. От тези и други сходни издания и албуми е заета и основната част от илюстративния материал на изложбата.

Истинския си разцвет изкуството на обработката на сребро, както и на другите благородни и неблагородни метали получават в големите градове. През епохата на турското робство (XIV-XIX в.) като най-големи центрове на ювелирното изкуство се развиват София, Чипровци, Враца, Панагюрище, Провадия, Видин, Копрявица и др.

Чрез използването на техниките на обработка на сребро и другите благородни метали в София, Чипровци, Враца и други български градове можем да придобием представа за техниките, използвани и в другите български центрове на ювелирното изкуство, най-улюбваните от които са следните: Коване и изучаване. Левярство. Филигран и гранулация. Ажурна техника. Емайл. Влагане на скъпоценни и полускъпоценни камъни, кехлибар, саеф и др. Гравирание. Ажур. и др.